

ĐỌC VĂN NGHỊ LUẬN

I – BÀI TẬP

1. Bài tập 3, sách giáo khoa, trang 112.
2. Bài tập 4, sách giáo khoa, trang 112.
3. Văn nghị luận có quan hệ gì với nhu cầu tu dưỡng nhân cách của con người.
4. Theo anh (chị), văn nghị luận có sức hấp dẫn như thế nào ?

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Học sinh có thể tự chọn một số cách lập luận vừa sâu sắc vừa thú vị trong các đoạn trích nghị luận *Một thời đại trong thi ca*, *Về nhân vật Từ Hải* của Hoài Thanh, *Ai là tổ nước ta ?* của Phan Bội Châu, *Về luân lí xã hội ở nước ta* của Phan Châu Trinh và một số bài khác.

– Sau đây là một vài ví dụ :

a) "Đời chúng ta nằm trong vòng chữ *tôi*. Mất bề rộng ta đi tìm bề sâu. Nhưng càng đi sâu càng lạnh. Ta thoát lên tiên cùng Thế Lữ, ta phiêu lưu trong trường tình cùng Lưu Trọng Lư, ta điên cuồng với Hàn Mặc Tử, Chế Lan Viên, ta đắm say cùng Xuân Diệu. Nhưng động tiên đã khép, tình yêu không bền, điên cuồng rồi tỉnh, say đắm vẫn bơ vơ. Ta ngơ ngẩn buồn trở về hồn ta cùng Huy Cận.

Cả trời thực, trời mộng vẫn nao nao theo hồn ta.

Thực chưa bao giờ thơ Việt Nam buồn và nhất là xôn xao như thế. Cùng lòng tự tôn, ta mất luôn cả cái bình yên thời trước".

(Hoài Thanh – *Một thời đại trong thi ca*)

Đây là thao tác phân tích – bình luận. Đoạn trên phân tích, câu kết là nhận định, đánh giá tinh thần thơ mới.

b) "Cái gì là thuộc về con người ? Có thể nói là tất cả những gì gắn liền với cuộc sống, sự sống của con người. Hãy nói về những khát vọng, ước mơ thầm kín của mỗi người. Ai chẳng mong được yên ổn, no ấm, hạnh phúc, văn minh, tiến bộ ? Ai không mong được sống trong một đất nước độc lập, tự do, dân chủ, không ai bóc lột mình, nô dịch mình ? Ai không thích những thú vui, các thứ hưởng thụ, và có ai lại thích khổ đau, bị sỉ nhục ? Những cái chung như vậy có thể kể thêm rất nhiều. Chúng có thể đoàn kết con người trong cuộc đấu tranh chung vì cuộc sống" (Ác-ka-ki Vác-béc).

Đoạn văn sử dụng thao tác phân tích (dưới hình thức nêu câu hỏi rồi tự liệt kê ra các nội dung), bình luận,...

2. Đoạn văn nghị luận đậm chất trữ tình.

Có thể tìm thấy trong các bài nghị luận văn học của Hoài Thanh, của Xuân Diệu,...

3. Mỗi học sinh hãy tìm cách tự trả lời. Sau đây là một gợi ý :

Con người khác con vật là ở chỗ sống có ý thức, biết suy nghĩ. Muốn có ý thức và biết suy nghĩ thì cần biết bao nhiêu là lí lẽ. Văn nghị luận chính là nguồn lí lẽ vô cùng tận của con người, một kho tàng vô giá mà ít người biết mở cửa khai thác. Nhiều người chỉ thích thơ, tiểu thuyết, mà không biết một trong những điều hay nhất của thơ và tiểu thuyết lại chính là triết lí nhân sinh, chính là những câu nghị luận.

Văn nghị luận không phải bao giờ cũng là những suy luận khô khan, những lời thuyết lí giáo điều. Nghị luận đích thực bắt nguồn từ đời sống. Văn nghị luận dưới dạng cô đọng nhất là những câu tục ngữ, câu cách ngôn, chứa đựng bao nhiêu lời dạy về cuộc sống. Các bài văn nghị luận bàn về hoài bão, lí tưởng, đạo đức đều bổ ích cho việc tu dưỡng nhân cách. Các bài văn triết lí giúp hiểu sâu về ý nghĩa của cuộc đời. Các bài nghị luận xã hội, chính trị nâng cao hiểu biết về xã hội và thời đại.

Con người cần sống có lí trí và văn nghị luận sẽ đáp ứng nhu cầu lí trí của con người. Đó không phải là thứ lí trí khô khan, trống rỗng, xám xịt, mà là lí trí chất ra từ cuộc vật lộn, từ mồ hôi và máu, từ sự chiêm nghiệm cuộc sống.

4. Từ gợi ý Bài tập 3 ở trên, học sinh suy nghĩ để tự trả lời.